

Sygn.akt III AUa 699/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku J. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek apelacji wnioskodawcy J. T.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w B. V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 10 maja 2012 r. sygn. akt V U 1437/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 699/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 14 października 2011 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.), odmówił J. T. prawa do emerytury. Organ rentowy stwierdził, że nie udowodnił on wymaganego, co najmniej 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zaś jedynie okres 8 lat, 4 miesięcy oraz 21 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył wskazanych okresów zatrudnienia w B. Kombinacie Budowlanym w B..

J. T. w odwołaniu od powyższej decyzji domagał się przyznania prawa do emerytury po uprzednim zaliczeniu do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych dodatkowo okresu zatrudnienia od dnia 5 września 1969 roku do dnia 30 kwietnia 1977 roku w w/w zakładzie pracy.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 10 maja 2012 roku oddalił odwołanie. Wskazał, że poza sporem pozostawały następujące okoliczności: ukończenie przez odwołującego 60-go roku życia, udowodnienie ogólnego stażu pracy oraz nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego - będące warunkami do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach określonymi w art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.). Okolicznością sporną było ustalenie, czy praca w okresie od dnia 5 września 1969 roku do dnia 30 kwietnia 1977 roku w B. Kombinacie Budowlanym w B. była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych (praca elektromontera instalacji), a w konsekwencji, czy odwołujący legitymuje się 15-letnim stażem pracy w takich warunkach. W celu ustalenia charakteru pracy J. T. w powyższym okresie Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z zeznań świadków: W. T. oraz W. M.. Świadkowie potwierdzili pracę odwołującego w charakterze elektromontera. Zeznali, iż wykonywał on zasilanie urządzeń elektrycznych, betoniarek, dźwigów, agregatów tynkarskich i do betonu, montował oświetlenie placów budów i zapleczy, zakopywał kable ziemne i wykonywał zasilanie rozdzielni, podłączał żurawie, windy przyścienne oraz pracował przy montowaniu linii naziemnych. Sąd I instancji dał wiarę zeznaniom świadków. Osoby te pracowały razem z J. T., zatem mają wiedzę, odnośnie charakteru pracy faktycznie wykonywanej przez odwołującego. Zdaniem Sądu Okręgowego zeznania świadków są spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniają. Nadto są one zbieżne z zeznaniami J. T. przesłuchanego w charakterze strony. Sąd I instancji dopuścił również dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu (...). Biegły sądowy po dokonaniu analizy całokształtu materiału dowodowego, w szczególności akt osobowych, wskazał, że odwołujący pracował w warunkach szczególnych na stanowisku elektromontera w okresach: od dnia 1 lipca 1968 roku do dnia 30 sierpnia 1969 roku, od dnia 5 września 1969 roku do dnia 30 kwietnia 1977 roku oraz od dnia 20 grudnia 1989 roku do dnia 14 stycznia 1991 roku, czyli w łącznym wymiarze 9 lat, 10 miesięcy oraz 19 dni. Zakwestionował natomiast okresy pracy w warunkach szczególnych uznane przez organ rentowy (tj. 8 lat, 4 miesiące oraz 21 dni), wskazując, że prace wykonywane na stanowiskach: majstra robót elektrycznych i sanitarnych, kierownika robót elektrycznych i sanitarnych, starszego majstra ds. elektrycznych i sanitarnych, elektryka na budowie eksportowej w RFN, starszego majstra budowy, majstra, majstra i pełniącego obowiązki konserwatora suwnic, majstra ds. robót elektrycznych i sanitarnych oraz robotnika budowlanego elektryka na budowie w W. nie są wymienione w resortowym wykazie stanowisk pracy w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy podzielił w całości opinię biegłego sądowego i przyjął ją za podstawę wyrokowania w sprawie. Skoro odwołujący nie legitymuje się co najmniej 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, zatem nie spełnia wszystkich warunków do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy jak w sentencji wyroku orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

J. T. zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając mu:

I. obrazę przepisów prawa materialnego:

1. art. 184 w zw. z art. 32 ust. 2, 3 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z § 2 i 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.) poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, iż odwołujący nie udowodnił do dnia 1 stycznia 1999 roku 15 lat pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, podczas gdy ZUS uwzględnił ponad 8 lat pracy i biegły 9 lat pracy w szczególnych warunkach,

2. art. 184 ust. 1 w/w ustawy w związku z wykazem A, działem XIV, poz. 24 stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia oraz w związku z zarządzeniem Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku poprzez błędną wykładnię (a właściwie jej brak) i uznanie, iż praca odwołującego na

stanowiskach majstra robót elektrycznych i sanitarnych, kierownika robót elektrycznych i sanitarnych, majstra, etc. nie była pracą w szczególnych warunkach oraz nie jest wymieniona w w/w wykazie i nie można jej za taką uznać,

II. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na:

a) przyjęciu, iż odwołujący żąda w odwołaniu zbadania czy wszystkie okresy wykonywanej przez niego pracy były pracą w warunkach szczególnych, podczas gdy z materiału dowodowego i odwołania wynika, iż odwołujący żądał jedynie uznania okresu od dnia 5 września 1969 roku do dnia 30 kwietnia 1977 roku,

b) przyjęciu w postępowaniu w I instancji, iż pozostałe okresy świadczenia pracy są pomiędzy stronami sporne, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, iż okresem spornym był jedynie okres od dnia 5 września 1969 roku do dnia 30 kwietnia 1977 roku,

c) sformułowaniu zbyt obszernej tezy dowodowej biegłemu i uznaniu, iż opinia biegłego powinna być sporządzona z uwzględnieniem wszystkich okresów pracy odwołującego, podczas gdy materiał dowodowy dawał podstawę do sformułowania tezy dowodowej pozwalającej przyjąć do analizy tylko okres sporny,

III. obrazę przepisów prawa procesowego:

1. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów mającego istotny wpływ na treść wydanego wyroku poprzez:

a) nieuwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, tj. pominięcie okoliczności, iż organ rentowy uznał staż 8 lat, 4 miesięcy oraz 21 dni w okresach: od dnia 1 maja 1977 roku do dnia 28 sierpnia 1981 roku, od dnia 9 grudnia 1981 roku do dnia 31 maja 1982 roku oraz od dnia 1 kwietnia 1983 roku do dnia 31 października 1986 roku za bezsporny i jako pracę w szczególnych warunkach,

b) wydanie wyroku jedynie w oparciu o opinię biegłego,

c) niedopuszczenie opinii innego biegłego z zakresu bhp w celu porównania stanowiska pomimo, iż odwołujący nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika i nie miał rozeznania w składaniu stosownych wniosków dowodowych, a zwłaszcza pomimo złożenia przez odwołującego zarzutów do opinii,

d) nieprzytoczenie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia przyczyn, dla których Sąd jednym dowodom dał wiarę, a innym dowodom odmówił wiarygodności, tj. dał wiarę biegłemu a odmówił wiarygodności ustaleniom ZUS,

e) niewyjaśnienie, na jakiej podstawie ZUS uznał odwołującemu ponad 8 lat pracy w szczególnych warunkach,

f) niedokonanie własnej oceny i wyjaśnienia czy odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach w okresach nieuznanych przez biegłego w sporządzonej opinii,

g) sporządzenie tezy dowodowej dla biegłego wykraczającej poza przedmiot sporu,

h) pominięcie przy ocenie materiału dowodowego, iż w sprawie znajdują się sprzeczne stanowiska ZUS i biegłego, co do tego samego okresu pracy,

2. art. 321 k.p.c. poprzez naruszenie zasady związania Sądu żądaniem powoda i wydaniem wyroku co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem.

Wskazując na powyższe zarzuty odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do emerytury oraz o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych po uprzednim dopuszczeniu dowodu z opinii innych biegłych sądowych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy, mimo iż nie przeprowadził postępowania dowodowego (poza dopuszczeniem dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy) na okoliczność ustalenia charakteru pracy J. T. w B. Kombinacie Budowlanym w B. po dniu 30 kwietnia 1977 roku, to wydał trafne rozstrzygnięcie w przedmiocie prawa odwołującego do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W odniesieniu do przeprowadzonego przez Sąd I instancji dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w pierwszej kolejności należało wskazać, że Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 30 marca 2000 roku w sprawie o sygn. akt II UKN 446/99 (OSNP 2001/18/562, lex numer 48778), iż ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, stosownie do § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia, nie wymaga wiadomości specjalnych uzasadniających przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego. Ustalenie tego, czy praca odwołującego była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, może zostać dokonane przez Sąd na podstawie dowodów innych, niż opinia biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Należy bowiem rozstrzygnąć, czy prace wykonywane w spornym okresie odpowiadają pracom ujętym w wykazie A załącznika do w/w rozporządzenia, zaś dokonanie kwalifikacji przez pryzmat w/w rozporządzenia nie wymaga zasięgnięcia u biegłego wiadomości specjalnych. Z powyższych względów Sąd II instancji nie podziela stanowiska Sądu Okręgowego, uznającego opinię biegłego sądowego za istotny dowód w sprawie.

Odnosząc się natomiast do zarzutów apelacyjnych, iż postępowanie dowodowe na okoliczność ustalenia charakteru pracy wnioskodawcy błędnie było prowadzone w odniesieniu nie tylko do wskazanego w odwołaniu okresu pracy (tj. okresu od dnia 5 września 1969 roku do dnia 30 kwietnia 1977 roku), lecz w odniesieniu do całego okresu zatrudnienia w B. Kombinacie Budowlanym w B. oraz wcześniej w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B., stwierdzić należy, iż są one niezasadne. Sąd rozpoznający odwołanie od decyzji organu rentowego, odmawiającej prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego - w tym wypadku prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach - jest obowiązany skontrolować, czy ubezpieczony spełnia wszystkie warunki niezbędne do przyznania prawa do dochodzonego świadczenia. W przedmiotowej sprawie zatem zobligowany był do dokonania oceny, czy odwołujący spełnia przesłankę legitymowania się co najmniej 15-letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Nieuprawnione jest twierdzenie skarżącego, iż Sąd rozpoznający sprawę był władny dokonać oceny charakteru pracy jedynie w okresie od dnia 5 września 1969 roku do dnia 30 kwietnia 1977 roku, nie odnosząc się tym samym do charakteru pracy świadczonej w okresie przed dniem 5 września 1969 roku oraz po dniu 30 kwietnia 1977 roku. Wbrew stanowisku J. T., Sąd miał prawo dokonać oceny charakteru pracy świadczonej również w powyższych okresach, a w konsekwencji uznać, że w okresach zatrudnienia zaliczonych przez organ rentowy do stażu pracy w szczególnych warunkach, praca nie była wykonywana w szczególnych warunkach. Przeprowadzenie postępowania dowodowego w powyższym zakresie, zaś w konsekwencji poczynienie stosownych ustaleń, mieści się bowiem w zbadaniu przesłanki legitymowania się co najmniej 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych.

W konsekwencji, Sąd II instancji, uznając, iż dopuszczalne jest w przedmiotowej sprawie dokonanie ustaleń odnośnie charakteru pracy w całym okresie zatrudnienia, uzupełnił postępowanie dowodowe poprzez dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: W. M. (k. 117 v., 119), W. T. (k. 118-119) oraz J. W. (k. 128 v., 130).

W ocenie Sądu Apelacyjnego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zarówno w postaci dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych, jak też zeznań świadków – wbrew twierdzeniu apelacji – nie pozwala na dokonanie ustalenia, że odwołujący w wymiarze co najmniej 15 lat wykonywał pracę odpowiadającą pracy określonej w wykazie A załącznika do w/w rozporządzenia. Zdaniem Sądu II instancji do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach należy J. T. zaliczyć jedynie okresy zatrudnienia na stanowisku elektromontera: od dnia 1 lipca 1968 roku do dnia 30 sierpnia 1969 roku w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B. oraz od dnia 5 września 1969 roku do dnia 30 kwietnia 1977 roku i od dnia 20 grudnia 1989 roku do dnia 14 stycznia 1991 roku w B. Kombinacie Budowlanym w B., jako

pracę określoną w wykazie A, dziale II załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.) - prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.

Jak wynika z akt osobowych J. T. od dnia 1 września 1965 roku do dnia 30 sierpnia 1969 roku pracował on w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B.. W ramach tego okresu zatrudnienia, jak wynika z opinii oraz ze świadectwa pracy z dnia 1 września 1969 roku, w okresie od dnia 1 lipca 1968 roku do dnia 30 sierpnia 1969 roku pracował na stanowisku elektromontera (k. 9-10 akt osobowych).

Od dnia 5 września 1969 roku odwołujący podjął pracę w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa Miejskiego w B. (dzisiejszym B. Kombinacie Budowlanym w B.) na stanowisku elektromontera. Powyższe stanowisko, jak wynika z akt osobowych, zajmował nieprzerwanie do dnia 30 kwietnia 1977 roku (k. 11-68 akt osobowych). Od dnia 1 maja 1977 roku powierzono J. T. obowiązki majstra robót elektrycznych w kierownictwie robót elektrycznych i sanitarnych (k. 68 akt osobowych). W aktach osobowych wnioskodawcy znajduje się podstawowy dokument wskazujący na zakres obowiązków J. T. na stanowisku majstra robót elektrycznych i sanitarnych (k. 73-80). Jak wynika z niego do osoby zatrudnionej na tym stanowisku należało m.in. przyjmowanie/obmierzenie, kwitowanie i załatwianie formalności związanych z transportem materiałów masowych przychodzących bezpośrednio na plac budowy, ustalanie w porozumieniu z kierownikiem budowy/robót i brygadzystą kolejności robót i sposobu wykonywania robót, pilnowanie regularnego i właściwego zaopatrzenia wszystkich stanowisk roboczych w niezbędne narzędzia, materiały i surowce, pobieranie materiałów do produkcji i rozliczenie się z tych materiałów wobec kierownika budowy, rozliczanie z materiałów brygadzystów, względnie odpowiednich pracowników, kierowanie bezpośrednio robotami i organizowanie stanowisk roboczych, prowadzenie stałej i bieżącej kontroli wykonania robót pod względem jakości, zgodności z właściwymi przepisami technologiczno-montażowymi oraz zgodności z dokumentacją techniczną, po wykonaniu zleceń roboczych wspólnie z kierownikiem budowy/robót i brygadzystą lub technikiem na zlecenie kierownika dokonywanie obmiaru i odbioru robót oraz obliczeń wykonanych robót, prowadzenie kontroli zatrudnienia pracowników, wydajności pracy, prawidłowości wykonania robót oraz kontroli przepracowanych roboczogodzin przez poszczególnych członków załogi, prowadzenie kontrolek obecności i czasu pracy robotników, prowadzenie książki obmiarów robót pod nadzorem kierownika i współdziałanie z kierownikiem przy rozliczeniach z działalnością kierownika oraz wykonywanie innych obowiązków zleconych przez kierownika budowy w ramach powierzonych funkcji. Stanowisko majstra robót elektrycznych w kierownictwie robót elektrycznych i sanitarnych odwołujący zajmował do dnia 1 maja 1978 roku (k. 82-83 akt osobowych). Z dniem 2 maja 1978 roku zostały mu powierzone obowiązki kierownika robót elektrycznych i sanitarnych w kierownictwie robót elektrycznych i sanitarnych (k. 83 akt osobowych), które wypełniał do dnia 31 października 1978 roku (k. 84 akt osobowych). Od dnia 1 listopada 1978 roku przeniesiono J. T. na stanowisko starszego majstra ds. elektrycznych i sanitarnych z dotychczasowym wynagrodzeniem (k. 84 akt osobowych). Powyższe stanowisko, jak wynika z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych, zajmował do dnia 28 sierpnia 1981 roku (k. 84-101 akt osobowych). W okresie od dnia 29 sierpnia 1981 roku do dnia 8 grudnia 1981 roku pracował na budowie eksportowej w RFN (k. 101-103 akt osobowych), po czym od dnia 9 grudnia 1981 roku powrócił do kraju na uprzednio zajmowane stanowisko starszego majstra ds. elektrycznych i sanitarnych (k. 104 akt osobowych). J. T. na stanowisku starszego majstra ds. elektrycznych i sanitarnych pracował do dnia 31 stycznia 1982 roku (k. 106 akt osobowych). Od dnia 1 lutego 1982 roku zajmował stanowisko majstra (k. 106 akt osobowych). Jak wynika z zakresu czynności na stanowisku majstra (k.107-111) do osoby zatrudnionej na tym stanowisku należało m.in. organizowanie i kierowanie pracą grupy pracowników związanych z budową obiektu budowlanego oraz organizowanie i kierowanie pracą osób odbywających praktykę na budowie, prowadzenie powierzonych robót budowlanych zgodnie z projektem podstawowym i rysunkami roboczymi, normami państwowymi i opracowaniami typowymi, a także zasadami rzemiosła oraz nadzór nad przestrzeganiem przez pracowników ustalonych procesów technologicznych wykonywania robót budowlanych oraz przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, przestrzeganie prawidłowości i wykonanie wszelkich rusztowań, szalowań, nakryć, wykopów i innych urządzeń pomocniczych w sposób zapewniający bezpieczeństwo i ochronę zdrowia, branie udziału w działalności komisji technicznych, związanej ze sprawdzeniem lub odbiorem robót budowlanych na

powierzonym odcinku pracy, podejmowanie czynności związanych z gospodarczą i techniczną stroną wykonywania robót budowlanych na powierzonym odcinku pracy, wykonywanie podstawowych obowiązków, wynikających z funkcji majstra – majster zobowiązany jest podejmować wszelkie działania zmierzające do pełnego zgodnego z przepisami i potrzebami budowy oraz rzetelnego wykonania obowiązków i korzystania z uprawnień, wynikających ze spełnionej funkcji i obowiązujących przepisów, ustalanie w porozumieniu z kierownikiem budowy/robót i brygadzystą kolejności robót i sposobu wykonania robót, kierowanie bezpośrednio robotami na powierzonym odcinku pracy, dopilnowanie regularnego i właściwego zaopatrzenia wszystkich stanowisk pracy/ stanowisk roboczych w odpowiednie narzędzia, materiały i surowce, pobieranie materiałów na budowę, majster był odpowiedzialny za rozliczenie się z tych materiałów i narzędzi wobec kierownika budowy i przedsiębiorstwa, przestrzeganie rzetelnego i prawidłowego wykonywania robót, prowadzenie stałej i bieżącej kontroli wykonywania robót pod względem właściwej jakości, zgodności z projektem podstawowym i rysunkami roboczymi z normami podstawowymi, opracowaniami typowymi, a także zasadami rzemiosła, odpowiadał za jakość wykonywanych robót i zgodność ich z określonymi powyżej wymogami, prowadzenie nadzoru nad przestrzeganiem przez pracowników ustalonych przepisów technologicznych wykonywania robót budowlanych oraz przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, odbieranie jakościowe robót od załogi z pełnym zastosowaniem obowiązujących przepisów jakości robót oraz obliczeń wykonanych robót, przy ścisłym przestrzeganiu obowiązujących w tym zakresie przepisów. J. T. stanowisko majstra zajmował do dnia 31 maja 1982 roku (k. 116 akt osobowych). Od dnia 1 czerwca 1982 roku powierzono odwołującemu dodatkowo (poza stanowiskiem majstra) pełnienie obowiązków konserwatora suwnic (k. 116 akt osobowych), które wykonywał do dnia 31 marca 1983 roku (k. 117 akt osobowych). Od dnia 1 kwietnia 1983 roku do dnia 31 lipca 1985 roku nadal zajmował stanowisko majstra (k. 117-131 akt osobowych), przy czym od dnia 1 grudnia 1984 roku przyznano mu prawo do premii zadaniowej za kierowanie grupą robót elektrycznych i sanitarnych (k. 141 akt osobowych). Od dnia 1 sierpnia 1985 roku powierzono J. T. stanowisko majstra ds. robót elektrycznych i sanitarnych w dziale głównego energetyka (k. 131 akt osobowych). W aktach osobowych znajduje się również szczegółowy zakres obowiązków na powyższym stanowisku (k. 145-146 akt osobowych). Z dniem 1 listopada 1986 roku przyznano odwołującemu premię zadaniową za wykonywanie czynności dodatkowych związanych z obsługą instalacji elektrycznej w biurówcu i budynkach przyzakładowych (k. 147 akt osobowych). W okresie od dnia 20 listopada 1988 roku do dnia 17 listopada 1989 roku odwołujący pracował na budowie eksportowej w W. (k. 161 -165 akt osobowych). Po powrocie do kraju od dnia 20 grudnia 1989 roku zajął stanowisko elektromontera (k. 166 akt osobowych). Pracę na powyższym stanowisku świadczył do zakończenia pracy w B. Kombinacie Budowlanym w B., tj. do dnia 14 stycznia 1991 roku (k. 166-181 akt osobowych).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego trzeba mieć na względzie okoliczność, iż dowody znajdujące się w aktach osobowych są dokumentami źródłowymi, co do których należy uznać, iż mają duże znaczenie dowodowe. Inaczej, zdaniem Sądu II instancji, należy zaś ocenić zeznania świadków, gdyż dotyczą one okoliczności, które miały miejsce nawet 30 lat temu. Z uwagi na tak znaczny upływ czasu od zdarzeń, których te zeznania dotyczą, nie sposób jest uznać, iż w sposób pełniejszy oddają one charakter pracy odwołującego w spornym okresie, niż materiały zgromadzone w aktach osobowych. Z dokumentów tych wynika natomiast, iż J. T., będąc zatrudniony w B. Kombinacie Budowlanym w B., zajmował kolejno stanowiska: elektromontera (od dnia 5 września 1969 roku do dnia 30 kwietnia 1977 roku), majstra robót elektrycznych w kierownictwie robót elektrycznych i sanitarnych (od dnia 1 maja 1977 roku do dnia 1 maja 1978 roku), kierownika robót elektrycznych i sanitarnych w kierownictwie robót elektrycznych i sanitarnych (od dnia 2 maja 1978 roku do dnia 31 października 1978 roku), starszego majstra ds. elektrycznych i sanitarnych (od dnia 1 listopada 1978 roku do dnia 28 sierpnia 1981 roku), pracował na budowie eksportowej w RFN (od dnia 29 sierpnia 1981 roku do dnia 8 grudnia 1981 roku), starszego majstra ds. elektrycznych i sanitarnych (od dnia 9 grudnia 1981 roku do dnia 31 stycznia 1982 roku), majstra (od dnia 1 lutego 1982 roku do dnia 31 maja 1982 roku), majstra pełniącego obowiązki konserwatora suwnic (od dnia 1 czerwca 1982 roku do dnia 31 marca 1983 roku), majstra (od dnia 1 kwietnia 1983 roku do dnia 31 lipca 1985 roku), majstra ds. robót elektrycznych i sanitarnych w dziale głównego energetyka (od dnia 1 sierpnia 1985 do dnia 19 listopada 1988 roku), pracował na budowie eksportowej w W. (od dnia 20 listopada 1988 roku do dnia 17 listopada 1989 roku) oraz elektromontera (od dnia 20 grudnia 1989 roku do dnia 14 stycznia 1991 roku). Zgodnie z wykazem A, działem II załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze pracami w szczególnych warunkach są prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i cieplnej oraz przy montażu,

remontu i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, takie czynności stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, zgodnie z wymogiem wynikającym z § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia, odwołujący wykonywał jedynie świadcząc pracę na stanowisku elektromontera. Sąd II instancji nie neguje tego, że z pewnością część prac wykonywanych podczas zajmowania pozostałych stanowisk była pracami, o których mowa w wykazie A, dziale XIV, poz. 24 załącznika do w/w rozporządzenia - kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (nadzór nad elektromonterami) lub nawet wymienionymi w wykazie A, dziale II załącznika do w/w rozporządzenia. Jak jednak wskazano powyżej, zaliczenie okresu pracy do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach wymaga, aby praca ta była wykonywana w myśl § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W ocenie Sądu II instancji, J. T., zajmując stanowiska inne niż elektromontera, musiał również wykonywać szereg czynności, niezaliczanych do prac wykonywanych w szczególnych warunkach, wynikających ze znajdujących się w aktach osobowych zakresów obowiązków na poszczególnych stanowiskach. Podkreślenia wymaga to, że pełniąc obowiązki majstra, starszego majstra czy też kierownika robót elektrycznych i sanitarnych, odwołujący odpowiadał za całość robót elektrycznych i sanitarnych na nadzorowanych budowach, zatem nadzorował również pracowników nie wykonujących prac w szczególnych warunkach. Dodatkowo z akt osobowych wynika, iż w części spornego okresu, w ramach normatywnego czasu pracy, pełnił obowiązki konserwatora suwnic, które to prace również nie są uznawane za prace wykonywane w szczególnych warunkach, jak też wykonywał konserwacje i naprawy instalacji elektrycznych w budynkach należących do (...) (nie zaś prace elektromontera). J. T. w swoich zeznaniach złożonych w toku postępowania przed Sądem II instancji przyznał, że nadzorował również roboty sanitarne (k. 129, 130), które nie są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach. W/w rozporządzenie z zakresu robót sanitarnych do prac w szczególnych warunkach zalicza jedynie roboty wodnokanalizacyjne oraz budowę rurociągów w głębokich wykopach (wykaz A, dział V, pkt 1 załącznika do w/w rozporządzenia). W świetle dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych, jako niewiarygodne, należy uznać zeznania odwołującego, w zakresie, w jakim twierdził on, że prace przy konserwacji suwnic wykonywał wyłącznie po godzinach pracy (k. 116 akt osobowych). Okoliczność wykonywania przez odwołującego konserwacji i napraw instalacji elektrycznych w budynkach oraz pracy jako konserwator suwnic potwierdził również w swoich zeznaniach świadek W. T.. Świadek ten zeznał także, iż J. T. część czasu pracy spędzał w biurze, gdzie zajmował się zgłoszeniami do zakładu energetycznego, zawieraniem umów (k. 118, 119). Również świadek J. W. potwierdził, że odwołujący zajmował się naprawą instalacji elektrycznych w budynkach (k. 128 v.-129, 130).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zupełnie niewiarygodne są zeznania świadków, w zakresie, w jakim twierdzili oni, że odwołujący, będąc zatrudniony na stanowiskach nadzorczych, nadal wykonywał pracę elektromontera (świadek W. M. - k. 117 v., 119, świadek J. W. - k. 128v.-129, 130). Gdyby dać wiarę twierdzeniom w/w świadków za nieracjonalne i niezrozumiałe należałoby uznać stanowisko pracodawcy, który zatrudniając J. T. stale na tym samym stanowisku pracy, na piśmie powierzałby mu wykonywanie różnych obowiązków. Podkreślić przy tym należy, iż zeznania świadka J. W. zawierają znaczące sprzeczności. Z jednej strony bowiem świadek potwierdził, że J. T. miał poszerzony zakres obowiązków (w stosunku do stanowiska elektromontera), tj. wykonywał prace biurowe, nadzorował prace sanitarne. Jednocześnie zeznał również, że mimo, iż z akt osobowych wynika, że zajmował stanowisko majstra, to nadal pracował w brygadzie elektromonterów (k. 128v.-129, 130). Z zeznań samego odwołującego wynika też, że obowiązki elektromontera wykonywał, jak trzeba było pomóc brygadzie, nie zaś, że były to czynności wykonywane stale.

Reasumując, Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu I instancji, iż jedynie okresy pracy na stanowisku elektromontera, tj. od dnia 1 lipca 1968 roku do dnia 30 sierpnia 1969 roku (w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B.) oraz od dnia 5 września 1969 roku do dnia 30 kwietnia 1977 roku i od dnia 20 grudnia 1989 roku do dnia 14 stycznia 1991 roku (w B. Kombinacie Budowlanym w B.) podlegają zaliczeniu do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, jako praca określona w wykazie A, dziale II załącznika do w/w rozporządzenia – prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.

Tym samym Sąd I instancji słusznie uznał, że J. T. nie legitymuje się co najmniej 15-letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, a tym zatem nie spełnia wszystkich warunków niezbędnych do przyznania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach określonych w przepisach ustawy z dnia

17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Zarzuty apelacyjne okazały się zatem nieuzasadnione.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

A.K.